

VEU CATALANA

LLIBERTAT JUSTÍCIA SOCIAL · FEDERACIÓ EUROPEA

Any I

Mèxic, D.F., 15 de setembre del 1958

Núm. 3

No hi perd sols Catalunya

EL RESENTIMENT dels catalans per la prohibició de l'ús de la llengua en l'ensenyament i altres funcions que li són pròpies resulta atenuat, en molts casos — en massa casos —, per una resignació derivada de la creença que aquella prohibició no té res d'excepcional i que és corrent que els pobles minoritaris en siguin víctimes. Això no és cert. Al VIII Congrés de les Comunitats Nacionals Europees celebrat a Innsbruck el mes de juny passat, es van exposar els llibres de text usats a les escoles de llengües minoritàries a diversos estats europeus: n'hi havia en unes trenta-cinc llengües parlades a tretze estats en els quals la majoria dels habitants parlen un altre idioma. Cada llengua tenia el seu stand; l'hi tenia, també, el català; però al stand del català no hi havia cap llibre, naturalment; només uns rètols que en italià, francès, anglès i alemany informaven als visitants: «El català és la llengua de sis milions de persones. El seu ensenyament i el seu ús estan prohibits pel Govern espanyol a totes les escoles i a tots els centres educatius del Paísos Catalans.» I recordem que la BBC de Londres radia programes en gal·lès, gaèl·lic escocès i manx, llengües que, a més de l'anglès, són parlades al Reialme Unit. Totes tres modestes en comparació amb l'anglès, no sols són usades lliurement als països als quals pertanyen i no són menyspreades a Anglaterra, sinó acollides i honorades a la radiodifusora de Londres, mentre a Barcelona, al cor de Catalunya, el català no sols és menyspreat per les autoritats del règim, sinó perseguit.

En els actuals governants d'Espanya perdura l'afany de domini espiritual que acompanyava la cobdícia dels *conquistadors* i que els feia arribar a extrems tan absurds com els de batejar en massa els indígenes americans, sense ni haver-los instruït encara en la religió catòlica ni que els suposats conversos tinguessin idea del caràcter de la cerimònia en la qual participaven. Ja va haver sacerdots que van condemnar asprament aquelles pràctiques. És possible que també ara hi hagi entre la *intelligentia* castellana qui condemni aqueix afany de domini cultural i espiritual? Quina superioritat ha demostrat Castella sobre els altres pobles de la península per a voler imposar-se'ls culturalment i espiritual? Mentre a Innsbruck es denunciava la persecució de la llengua catalana, a l'Exposició Internacional de Brussel·les, en la qual un gran nombre de països han mostrat els progressos que han fet en els darrers temps en la ciència i en la tecnologia, el règim franquista feia passar a Espanya la humiliació que un gec de torero i unes danses folklòriques representessin la cultura espanyola. La veritat és que en una exposició com la de Brussel·les, Espanya no hi tenia res a fer i una abstenció discreta hauria fet més

AL MATEIX temps que ciutadans de Catalunya ens sentim ciutadans del món. La interdependència dels pobles és avui ineludible i les pretensions a l'isolament són una niciesia. No hi ha cap país al món, ni entre els més poderosos, que es pugui considerar autosuficient i es pugui permetre una vida nacional en la qual pugui prescindir dels recursos d'altres països i en la qual no repercuteixin, en grau més o menys perceptible, els moviments polítics aliens. Per això arreu del món els pobles tendeixen a l'agrupament, atractiu en alguns casos per afinitats polítiques i requerit en altres casos per raons d'unes economies que es complementen. Conscients d'aquesta tendència i conscients, sobretot, de les causes que la determinen, els esdeveniments mundials no ens poden ser indiferents; en aqueixos esdeveniments es forma, avui, el destí del nostre país, encara que el règim de govern que pateix li imposi un isolament parcial. La sort de Catalunya està lligada a la sort d'Europa — com ho està la sort de tots els països de la seva zona geogràfica — i per això seguim amb interès la formació d'una nova Europa en la qual sembla que han de consolidar-se els nostres ideals de llibertat, justícia social i federació.

Volem la llibertat perquè sense llibertat l'home no pot viure dignament; ni com a individu, mancat de llibertat personal, ni com a membre d'un poble amb característiques nacionals, si en aquest poble li és suprimida la llibertat nacional. I la volem per a nosaltres, catalans, i també per a tots els homes del món. Per dues raons; per sentir de solidaritat humana i per a assegurar millor la llibertat nostra. Catalunya no podria ser un país lliure ni els catalans homes lliures en un món en el qual els pobles i els homes estessin esclavitzats. I quan nosaltres parlem de llibertat, usem aquest mot en el seu sentit gramatical, que coincideix amb el sentit que té, clàssicament, en el llenguatge polític de la nostra formació. No fem jocs malabars amb la paraula llibertat. Fins aquest segle, les tiranies ho eren obertament, no disfressaven el seu caràcter i no hi havia equívocs en el mot llibertat; en el món d'avui, hi ha tirania que s'imposa en nom del poble, opressió que pren el nom de llibertat. No serem nosaltres qui ens deixarem caure en aquest parany i compadim cordialment els qui en són víctimes.

Aspirem a la justícia social perquè la considerem indispensable per tal que la llibertat sigui efectiva. La civilització occidental tendeix ràpidament a la justícia social. En part per pressions polítiques, en part per imposició dels progressos tècnics. En el món occidental, oposar-se avui a la justícia social resulta una niciesia tan gran com entossudir-se a l'isolament nacional. Les grans desigualtats socials, la misèria de les multituds, són perjudicials per a tothom. En algun temps la riquesa i el benestar relatiu d'uns pocs estaven condicionats a la pobresa de la majoria. Avui la pobresa no convé ni als que la pateixen ni als que n'estan lliures. L'economia moderna no necessita l'explotació humana. Aqueixa explotació està condemnada a desaparèixer i confiem que aviat serà un anacronisme. Els països que s'aferrin a mantenir-la, ja sigui en nom d'una classe manifestament opressora, ja sigui en nom de l'estat, ja sigui irònicament en nom de la mateixa classe explotada, quedaran fora del temps i fatalment hauran d'adaptar-se a l'època, que exigeix llibertat i justícia social.

Desitgem veure el nostre país integrat un dia en una federació europea que s'està gestant, perquè creiem que aqueixa federació — en la qual tard o d'hora s'hauran d'agrupar tots els països de la nostra zona geogràfica — pot donar satisfacció a molts dels nostres problemes nacionals. Europa és avui un gresol d'on pot sortir una organització democràtica en la qual sigui efectiva la convivència fraternal dels pobles, basada en la llibertat dels individus i de les nacions. I perquè hi tenim fe, ens sentim ciutadans del món al mateix temps que ciutadans de Catalunya.

bé al país que aqueixa pruïja de fer els gegants. Malgrat la seva indigència cultural, l'Espanya franquista té la pretensió d'absorbir culturalment Catalunya, de fer perdre al nostre país les seves característiques nacionals — entre ells la més visible: la llengua —.

Els pobles d'una cultura i d'una economia superiors no perden esforços en finalitats d'aquesta mena. Fins i tot en els casos de dominar políticament pobles més febles, en respecten la llengua i els costums; el seu domini té un altre caràcter. Només l'estat espanyol, mancat d'empreses que exigeixen un vigor que no té, s'entreté en una obra que fins i tot en el cas de reeixir no li proporcionaria cap grandesa.

Catalunya ha demostrat generació darrera generació la seva voluntat de conservar les

seves característiques culturals i Espanya ha demostrat a bastament la seva incapacitat per a absorbir-la, per a incorporar-la a una cultura uniforme peninsular. En la pugna lamentable no hi perd solament Catalunya — fóra una puerilitat creure-ho —; el descontent d'uns i altres és causa d'un estat d'anormalitat permanent, perjudicial per a tots. Si un dia els règims delirants que tan sovint pateix Espanya poden ser substituïts per un règim realista, amb visió crua dels fets, aqueix règim s'adonarà dels perjudicis que causen a Espanya els esforços per desfigurar Catalunya. Nosaltres no estem disposats a deixar perdre la personalitat nacional de Catalunya; ells sabran quin profit treuen de la seva tossuderia a voler-la fer desaparèixer.

VICENÇ RIERA LLORCA
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

POSSIBLES PUNTS D'ACORD

DIÀLOGAR, sense reserves ni fatxenderies, és més que convenient; és necessari per a tots.

Un punt d'acord és que la nostra pàtria és Catalunya. «La meua pàtria és l'idioma que parlo.» Definició que, si per als castellans no val, als catalans ens ve com l'anell al dit.

Quan es parla de llengua catalana, d'art, de literatura, de costums i tradicions catalanes, sé del que es parla. Quan es parla de llengua i literatura, de costums i tradicions espanyoles, també ho sé; es parla, generalment, de l'Espanya castellana i jo no m'hi sento comprès. Tot el més, al·ludit.

El segon punt és que l'Estat unitari espanyol ha resultat per als catalans un constant escamoteig, i per als castellans un error. Cal una rectificació històrica, i aquest és el punt neuràlgic, a causa de la resistència que oposen la majoria dels castellans a la rectificació i per la manca d'acord entre els catalans.

No es tracta d'hipotecar el futur de Catalunya, perquè els nostres acords són temporals i Catalunya és eterna; però navegar entre dues aigües, com han fet sovint el pensament i el sentiment de Catalunya, només contribuirà a estimular la tendència hegemònica de Castella.

Si convé, doncs, partir de la Constitució republicana, cal estar disposat a reformar-la d'acord amb el que sentim i pensin les noves generacions. El que hom pensa i el que succeeix a l'interior és molt més important que el que es decideix a l'exili. Perill de redactar programes i proposar solucions sense connexió amb l'interior. Exemple, el que va passar amb la Constitució de l'Havana.

Davant del perill d'inestabilitat d'una autonomia singular, cal capgirar el problema. No hem de seguir tancats dintre de nosaltres mateixos. La nostra acció, per a ésser fecunda i poderosa, ha de projectar-se damunt de tots els pobles que integren l'Estat espanyol. Hem de defensar els drets d'aquests pobles. Estimular el sentiment d'autonomia dels països que no obliden llur personalitat històrica, com València i les Balears. Ni per egoisme no ens convé conviure amb una Espanya que sigui com l'actual, l'anti-Europa. Hem de tractar, amb l'ajut de tots els espanyols liberals, d'aixafar moralment aquesta Espanya i estructurar un nou Estat que permeti el lliure desenvolupament dels seus pobles.

Encastellar-se en actituds unilaterals, «O federació o separatisme», «o tot o res», etc. condueix directament a la violència. El nostre objectiu cabdal ha d'ésser evitar sacrificis sagnants. Catalans i castellans hem de conjurar-nos per a impedir que es reproduixin catàstrofes com les que hem sofert, les conseqüències de les quals paga, encara, la joventut sacrificada. Catalunya, davant dels altres pobles d'Espanya, més que una actitud bèl·lica, ha de mantenir una actitud lul·liana. Predicar la violència des de l'exterior em sembla massa còmode.

Cal convèncer els espanyols que la millor terapèutica contra les tendències escissionistes és la llibertat i la democràcia. Que comprenguin que el preu de la seva llibertat individual és la llibertat de Catalunya.

És difícil posar d'acord els polítics militants. Sense adonar-se'n els vells partits democràtics s'han tornat anacrònics. La missió dels partits actuals ha caducat. No diria el mateix del socialisme, però el socialisme català està en crisi. No ens inspira la més mínima confiança una tradició espanyola del comunisme soviètic. Però no és el problema pel que parlem, ja que no es tracta d'una organització catalana, sinó

d'una província del Partit Comunista Espanyol.

Per entendre'ns cal deixar en clar que l'alliberament de Catalunya i d'Espanya no implica la revolució social.

El que proposo és la formació d'una agrupació compacta integrada per tots els catalans de sentiments liberals, destinada a ensorrar el règim actual, salvar la personalitat de Catalunya i els drets inalienables de la persona humana. Una força de tal naturalesa resultaria la més potent i no seria aferrissadament combatuda pels grups marginals. El més probable és que li donessin suport directament o indirectament.

¿Com arribar a unir elements dispersos, en contradicció constant, malgrat compartir el mateix ideal de Catalunya?

La nova organització no és possible unir-la a l'entorn de la Generalitat. Aquesta és un organisme en plena vigència constitucional, que viu en la Llei, però no en la realitat, i no se la pot fer funcionar perquè totes les investitures han caducat. En aquestes circumstàncies, la legalitat s'invalida per si mateixa. Crec que la Generalitat hauria de mantenir-se com una relíquia estàtica i sagrada, sense més funció que la de representar Catalunya. La presidència

ESPURNES

ELS ACTES HAN D'ESSER CONSEQÜENTS

Com a òrgan jurídic normatiu, l'Estat ha de preocupar-se de recollir la realitat vital, ha de constituir-se en el receptacle del procés volitiu dels seus ciutadans i de les seves col·lectivitats, i ha d'establir, com a síntesi, el patró ideal de la vida en comú, incloent així entre les seves obligacions una missió educadora.

És evident que a mesura que els ciutadans i les seves col·lectivitats, emmarcats dintre l'Estat, tinguin una major preparació i consciència del viure en comú, en serà un fet conseqüent la superació de la síntesi ideal que ofereix l'Estat.

Cal preveure, doncs, que l'ordenament que reguli les funcions de l'Estat el faci susceptible d'adaptació gradual. Es tracta d'una condició essencialíssima ja que, de no existir tal flexibilitat, l'ordenament podria aparèixer com un òrgan coactiu o podria ésser origen d'un divorci degut a que l'Estat deixés d'ésser el representant de la societat.

Precisament l'Estat es justifica amb l'existència d'una societat. I una societat pot ésser la resultant, per afinitats espirituals i de sentiment, d'una cultura, d'un propòsit comú; com pot ésser també a conseqüència de fets naturals i econòmics que siguin condició o exponent d'una interdependència d'individus i col·lectivitats.

Per això es fa indispensable que la funció específica de l'Estat no pugui desnaturalitzar-se i que la seva constitució orgànica i els seus actes obeeixin al propòsit de mantenir l'equilibri.

Que sobre la necessitat d'uns no pugui imposar-se la dels altres, que els individus en relació a les col·lectivitats tinguin expedida la seva voluntat, que les col·lectivitats estiguin realment autovinculades a la societat, i que sigui una societat efectiva la que justifiqui la presència d'un Estat.

Si per imposició, i àdhuc per abandó, o per desistiment o cessió obligats, uns individus o unes col·lectivitats anul·len la presència dels altres, l'Estat perd el caràcter d'òrgan normatiu i esdevé totalitari.

LA DEMOCRÀCIA ES PEDAGOGIA

Fins ara cap altre sistema s'ha trobat en l'ordre sociològic que encarni millor que la Democràcia el principi de la concatenació, essencial en el procés de les coses i de les idees. Tan arrelats estan els seus preceptes fonamentals al procés evolutiu de la Humanitat que d'ells arrenquen les bases del Dret i de la Lògica. Per això s'hi deu l'Estat normatiu que n'és una conseqüència discursiva. Cap altre règim és més apropiat per permetre el desenvolupament dels seus principis, cap altre exigeix, però, més sentit de responsabilitat i de dedicació als seus representats.

Com a doctrina la Democràcia és un imperatiu ideal i la seva finalitat és educadora. Ensanya l'home i els seus agrupaments a comportar-se, en relació als altres, en la forma deguda a la seva pròpia estimació. És l'increment del seu propi desvetllament intel·lectual.

Per això la traducció real dels seus principis és possible en la proporció en què els ciutadans siguin més cultes, més preparats, més morals.

I és a la limitació i a la imperfecció humanes que es deu la desgraciada circumstància que la Democràcia arribi sovint als pobles abans de temps, quan encara no estan preparats per a rebre-la; o fora de temps, quan es pretén que sigui la panacea per a una situació de vençuts, de desastre moral o de decadència.

És, doncs, condició indiscutible la de preparar-nos per ésser aptes en la seva aplicació i per saber-nos-hi moure.

ANTONI DOT ARXER
Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

VEU CATALANA

15 de setembre del 1958

Any I Núm. 3

Director
SALVADOR FERRET

Administrador
RAMON FABREGAT

Direcció: Eufrates 10-9, México 5, D. F.

Correspondència, a
Apartado 1487, de México 1, D. F.

Imprès als tallers de
EDITORIAL FOURNIER, S. A.
Arquitectura 29, Copilco-Universidad

Preus de subscripció

Mèxic, un any \$ 20.00
Altres països, un any . . . \$US 2.00
Un número \$ 2.00

hauria de recaure, naturalment, en una figura de la màxima jerarquia espiritual, al marge d'animositats i passions polítiques. L'organització que proposo sols pot néixer per generació espontània, fruit del desengany, del convenciment que hem caigut en una paorosa inanitat. Marxem a la deriva i resultem impotents a causa de la nostra disgregació i de viure de records més que de realitats. Dels homes de bona voluntat, dels homes, amb investidura o sense, depèn que es pugui crear la nova organització. A l'emigració l'espera i la desitja una gran majoria i és desitjada encara més fervorosament a l'interior. Aquesta organització hauria d'actuar deslligada de compromisos legals, posat que si la legalitat existeix en el paper, els esdeveniments ens n'han foragitat.

Hi ha un Consell Nacional Català, a Mèxic, que ha estat un germen d'aquesta organització.

L'organització no hauria d'ésser dogmàtica sinó que li caldria esforçar-se per a conèixer el pensament dels catalans de l'interior, especialment dels intel·lectuals, per establir-hi relacions. No ha d'intentar erigir-se en rectora dels grups de l'interior, sinó voler sincerament sincronitzar-se amb ells. És indispensable que l'interior i l'exterior marxïn d'acord en el pensament i es complementin en l'acció.

I s'ha de dialogar àdhuc amb els adversaris, encara que repugni. La dignitat no està en el diàleg, sinó en el to.

Si Catalunya és, com es pretén, la terra del seny, dubto que sigui també la de la intransigència.

DOMÈNEC GUANSE

Santiago de Xile, desembre del 1957

Misèria d'un règim

Del número 5 de *Spotlight*, publicació oficial de la Confederació Internacional d'Organitzacions Sindicals Lliures (CIOSL) treiem la següent informació que dona sota el títol «Els treballadors espanyols en la misèria»:

El dia 26 de març d'enguany, el general Franco, referint-se a les vagues d'Astúries, digué en un discurs: «Els encerts del nostre règim, el positiu benestar que ha donat a totes les classes, les millores que ha regalat a l'economia nacional, es reflecteixen en cada llar en una realitat tan palpable que tots n'hauríem d'estar satisfets».

Hem ací la «palpable realitat», segons les xifres publicades pel Consell Nacional de l'Economia espanyola: els ingressos anuals d'un treballador a la província de Granada són, per terme mig, de 5.613 pessetes, o sigui 15,50 pessetes de jornal diari.

Per a donar als lectors una noció del poder de compra dels salaris del treballador espanyol direm només que el kilo de bou costa 60 pessetes, el de porc 70, el kilo d'arròs 10 pessetes, el litre de llet es ven a 5,50, la dotzena d'ous a 33 pessetes.

Podríem afegir que el kilo de patates, fent cua, costa 5 pessetes, el kilo de cafè 350 pessetes.

Una informació enviada des de San Sebastián a *El Economista* dona la següent veu d'alarma: «Ya hemos hablado de la recesión en la industria de las máquinas-herramientas. Ahora, desgraciadamente, tenemos que informar que la recesión de extiende a otras ramas, salvo algunas excepciones. Disminuyen los pedidos y se van suprimiendo las horas suplementarias. Hay parados que ofrecen sus servicios cuando antes las empresas tenían dificultades para encontrar mano de obra. Si esta situación se produce ya en el curso de los meses favorables ¿qué será cuando empiecen los meses desfavorables?»

ATENCIÓ A LES XIFRES!

EN LA DISCUSSIÓ del projecte d'Estatut per a Catalunya a les Constituents, a jutjar per alguns discursos, allò que més dramàticament pesava sobre la consciència d'alguns oradors, era la qüestió de la Hisenda. Es tractava de saber en quina proporció l'Estat espanyol consentiria a sacrificar una part dels recursos que comptava extreure de Catalunya i en quina quantitat Catalunya havia d'ajudar a les càrregues de l'Estat. Segons Miguel Maura, era de tanta gravetat saber si Catalunya tenia capacitat suficient per a assegurar la recaptació de les contribucions directes per compte de l'Estat, que si es feia malament «se enajenaba todo el porvenir de la Hacienda española». Martínez de Velasco, dels agraris, defensava el mateix criteri: «La cesión de los impuestos directos supone una abdicación casi total, completa, de la soberanía del Estado.» El cas era, però, que segons l'Estatut de Núria, quedava assegurada l'aportació de Catalunya a les càrregues generals de l'Estat en una proporció molt superior al terme mig d'Espanya, en reservar a l'Estat les contribucions indirectes, els rendiments de les propietats i els drets de l'Estat que aquest no li transferís, els beneficis dels monopolis i els arbitris per serveis retribuïts. Era un criteri generós perquè es basava en la suposició que essent Catalunya més rica que el terme mig d'Espanya havia de pagar un percentatge superior al terme mig que resultés per capitació. L'Estatut de Núria fou redactat abans que la Constitució de la República i com que aquesta no arribà ni a República federal, sinó solament federable però unitària, fou un element més que a Madrid pogueren usar per a retallar el capítol dedicat a la Hisenda de la Generalitat.

Posats en aquest terreny, allò que calia assegurar era, per part dels unitaris, que Catalunya contribuís més enllà del terme mig que li correspongués pagar, i l'Estat correspondre en un percentatge inferior a aquell a què Catalunya tingués dret. Era un criteri perfectament monàrquic perquè al darrer pressupost de la monarquia, mentre l'Estat espanyol obtenia de Catalunya 375 milions de pessetes, en xifres rodones, quan en relació als habitants (11%) solament n'hauria d'haver recaptat 219, les despeses aplicades a Catalunya foren de 69 milions i mig, quan l'Estat hauria d'haver despesat, sempre en relació als habitants (11%), 138 milions i mig. El canvi de règim no aconseguí, en aquest aspecte, canviar la mentalitat dels polítics, o de la majoria dels polítics espanyols. El tracte discriminatori per a Catalunya fou ben palès. El pressupost total de despeses de la República per a 1933, per exemple, fou de pessetes 4 711 169 000. D'aquestes afectaren els departaments ministerials relacionats amb el tràspàs de serveis a la Generalitat, 2 078 480 000. En relació al nombre d'habitants, Catalunya hauria hagut d'aportar el 12,1 per cent d'aqueixa suma, o sigui només pessetes 251 496 000, però n'aportà 408 716 000, o sigui el 19,6 per cent. Si ens prenem la molèstia de desglosar del pressupost general el que pogués correspondre a un capítol determinat, per al cas Obres Públiques, veurem que el 1933 foren assignats a Catalunya 39 658 000 de pessetes mentre que en realitat corresponia assignar-li'n 105 139 000, en el cas d'haver-li assignat el mateix percentatge que a les

altres regions. Però el tracte és més irritant en les quantitats que s'assignaren a les Junes d'Obres de ports. Mentre amb un pressupost de 87 700 000 de pessetes al capítol de Ports, s'assignaven 300 000 i 900 000 pessetes als de Barcelona i Tarragona, respectivament, al de Sevilla se li assignaven vuit milions, al de Bilbao quatre i quantitats superiors als dos milions a deu o dotze altres ports no catalans o balears. (A l'any 1930 la recaptació de totes les duanes marítimes d'Espanya assolí uns 430 milions, dels quals 179 340 807 i 4 114 681 correspongueren a les duanes de Barcelona i Tarragona, respectivament, o sigui, que aquestes dues soles duanes marítimes de Catalunya absorbiren el 42,60 per cent del total recaptat per les duanes marítimes de la resta de l'estat espanyol en el mateix període.)

És un fet evident, doncs, que ni la monarquia ni les Corts Constituents de la República procuraren cedir a Catalunya els recursos que estiguessin en proporció amb les seves necessitats econòmiques potser perquè suposaven, i no deixaria de ser un argument subjecte a certes reserves, que el desenvolupament econòmic de Catalunya es trobava molt per damunt del terme mig d'Espanya i per tant consideressin que podia defensar-se i evolucionar sense cedir-li recursos en la mateixa proporció que al conjunt de l'Estat espanyol. No deixaria d'influir, també, sobre el seu ànim, el fet de suposar que l'Estat ja beneficiava prou Catalunya amb les barreres aranzelàries. Però ens preguntem què haurien fet els agricultors de Castella si per llei d'igualtat haguessin desaparegut les barreres aranzelàries que dificultaven l'entrada del blat exòtic, del sucre, etc.

No sabem el que reserva el futur polític a Catalunya, però atès el que he exposat i ateses les transformacions possibles que haurà experimentat el terme mig de la riquesa a altres terres no catalanes per efecte del tracte de favor que han rebut del règim actual afavorint la seva industrialització, potser cal posar una atenció especial en la qüestió de les xifres, en qualsevol solució que es pugui donar al problema de Catalunya.

RAMON FABREGAT

EDITORIAL FOURNIER

S. A.

EDICIONS
TREBALLS COMERCIALS
REVISTES

Arquitectura, 29 - Teléfono 28-03-64
Copilco-Universidad, México, D. F.

UAB
Unión de Amateurs de la Arquitectura
CEDOC

UNA FORMIDABLE ANDANADA

SET CAPELLANS, dos obrers, dos advocats i un catedràtic firmen un *Estudio sobre la situación de la iglesia en España*. El capdavanter és Angel Herrera, exdirector d'*El Debate*, bisbe de Màlaga, etc.

El document s'havia de llegir al Congrés de l'Apostolat seglar anunciat per al novembre passat a l'Escorial, però l'autoritat no el va permetre. Ara l'Informe corre de mà en mà amb el prestigi de cosa prohibida.

Tant o més que la situació de l'Església, el susdit estudi reflecteix la situació social, en el seu més ample sentit, d'Espanya; i l'anàlisi resulta una de les condemnes més pregonament fonamentades i lúcides que mai s'havien fet des d'unes posicions tan allunyades de les nostres. La boscallada és de gravetat excepcional per al règim, precisament per procedir del sector més sòlidament preparat de l'Església espanyola.

L'efecte immediat de la lectura de l'Informe és fer-nos adonar una vegada més que una falla ha estat el subestimar la força dels sectors confessionals. Una altra observació és que el millor de les dretes es troba a dalt, sense oblidar que les excepcions confirmen la regla.

L'intent del grup de catòlics firmant del document és el d'obrir «honradament un camí mental en la complexa situació religiosa i social» d'Espanya. Situació que a més de complexa, qualifiquen de confusa. I de bell antuvi, estampen que «en ningún momento hemos pensado en suprimir el derecho de los demás a pensar de otro modo, y a manifestarlo».

Això ja està bé. Heus ací un punt que permet el diàleg. Qualifica la situació d'«inquietadoramente grave» i emprèn l'atac contra el «catolicismo aburguesado», com digué l'arquebisbe de Saragossa. Coincideix, amb al·legacions diverses, amb el nostre Víctor Alba, si bé també reconeix que —sobretot a la burgesia europea— se li deu tot el que és bo i el que és dolent de les modernes societats. Cosa que al meu juí és clara, si més no per la raó que la burgesia ha estat des de la seva aparició a Grècia l'únic estament que ha disposat de mitjans per a fer cultura i de gust per a utilitzar-los, en els aspectes polítics, científics, artístics, econòmics, etc.

L'Informe acusa la burgesia espanyola de retardada. Parla de la «inconsciencia y frivolidad de su entrega, sin hondura ni consistencia religiosa, al disfrute bobo e inelegante de la paz actual, de su desentendimiento de todo noble afán de justicia social y de mejoramiento del pueblo; de su lujo injustificado e insultante; de su inmoralidad, cuyo aumento hace aumentar en proporción la hipocresía de su fiero egoísmo».

Continua: «Hemos de señalar la angustia de nuestro ambiente intelectual católico, del que parece haberse enseñoreado la mediocridad i la suspicacia, que ha alejado fulminantemente del campo católico a los dos tercios de la naciente intelectualidad juvenil».

Deuueix, aplicant la dialèctica, que «la estructura por venir no ha nacido aún, aunque apunta ya por tantos horizontes. Pero el orden viejo se ha hecho imposible. Como posibilidad, diríamos, se ha hecho imposible... Nuestra burguesía ha carecido de casi todas las virtudes que han caracterizado a la europea; en particular de la primera de todas, la inteligencia».

El paràgraf acaba així: «Toda la violencia y la desmesura que desemboca en el año 36 fueron, por tanto, las consecuencias forzadas de una inveterada situación de injusticia cuya fermentación vinieron a apresurar, desviar y por último enloquecer, gérmenes de determinadas doctrinas sociales e ingerencias políticas».

Després de dir això és evident que s'imposava, no l'empresonament del germà del bisbe de Màlaga, sinó de tota la família. És imperdonable que s'oblidin la dita de la xiroia mare del *Buscón*: «Hay cosas que, aunque sean verdad, no se dicen», perquè el noi havia trencat el cap a un altre per dir que la seva mare era... una respectuosa.

Afegeix: «La burguesía resbaló siempre sobre las verdaderas causas de la situación, sin ver en ella otra cosa que un problema de orden público, cuya solución podía ponerse en manos de la Guardia civil».

En efecte, és la solució que àdhuc il·lustres sapastres republicans espanyols han propugnat per als problemes de Catalunya.

Afirma que la burgesia que ha sortit de la guerra és molt pitjor que l'anterior i que és l'obstacle primordial per a tot intent de reforma, que si Espanya s'havia sotmès a una tremenda intervenció quirúrgica per a sortir de la situació, segueix amb el problema a dins. El vici fonamental és «la inmovilidad». «Pensar en el cúmulo de barbaridades de todo género cometidas o consentidas con toda tranquilidad de conciencia y en el cúmulo todavía mayor de las llevadas a cabo con mala conciencia, pero a favor de la buena conciencia colectiva, es algo aterrador».

El «breu i sumari intent de fenomenologia social» cerca les raons filosòfiques de l'ESCANDOL que es presència en l'Espanya oficial de voler-se identificar amb la causa de Déu.

Demana una esmena, una reestructuració total que no sigui «la estúpida burla de querer corregir cada día con una mano los males que cada día se cometen con la otra... La cuestión está en si la esta-

blecemos nosotros o nos la establecen otros».

Proposa dos passos bàsics: redistribució de la renda nacional i rebaixa dels marges de guany. Cal superar la mentalitat burgesa i la clau està a renovar els procediments formatius: ensenyança i educació, car «hay algo que hoy se nos mete a todos por los ojos: la deserción de los jóvenes... una situación de crisis es la de nuestra juventud de hoy».

En la part quarta de l'Informe es diu: «Todo tiene que partir del convencimiento de que casi todas nuestras ideas resultan en la actualidad viejas, casi mitológicas. En todos los órdenes, en el político, en el económico, en el intelectual, en el social». Al·ludeix al «resentimiento trágico de la vida», que no sap fer altra cosa que perseguir homes que «sovint no han comès altre delictes que el de no ésser capaços d'aguantar-nos». I encara: «en el que va de segle res del que és valuós produït a Espanya és catòlic i res del que és valuós catòlic produït a Europa no ha estat espanyol».

La part final de l'Informe té un paràgraf tan substancial com el següent: «No volem que es repeteixi la tragèdia espanyola de germans a qui la injustícia i la xabacanería... no pogueren descobrir que... l'estupidesa no és obligatòria, encara que ho sigui la humilitat».

Crec que tot el document constitueix una peça indispensable per a la deguda comprensió de la situació actual a Espanya i que farà història. Des del nostre costat de la barricada l'hem de considerar com un esforç considerable, potser el més seriós fins ara, d'obrir bretxa des de dins en la dura estultícia que amuralla Espanya. Potser ha saltat el polvorí. En tot cas, la mina és de perfecta enginyeria i no sabriem pas deixar de saludar amb tot respecte aquest potencial adversari que en la posició bàsica de crítica coincideix en tantes coses amb la nostra.

MANUEL GALES

UNIR PER A CONSTRUIR

LA INFLUÈNCIA dels prejudicis nacionals ens ha fet exagerar la importància dels fets diferencials com a factor negatiu —pensant de fer ressaltar la pròpia personalitat davant la dels altres pobles—, però n'hem negligit quasi totalment el sentit positiu i les obligades conseqüències, tant per a la interpretació de la trajectòria històrica de la nostra terra com per a orientar una actuació política que respongui al tarannà de la nostra gent.

Això ha passat a Catalunya com a molts altres països occidentals. A base d'una confusió molt freqüent entre nació i Estat, els nacionalistes donen molta importància a això de tenir un Estat com els que el món occidental ha conegut farà cosa d'un centenar d'anys. No negarem que ha tingut algun avantatge per a les nacions que l'han pogut i sabut aprofitar; però no era indispensable per a la vida i progrés de la cultura afectada ni, sovint, ha servit per a gran cosa més que per a burocratitzar els països. França ens ofereix un dels exemples més eloqüents d'un Estat que, a tot el seu territori nacional, ha anorreat possibles fogars de cultura en benefici d'un

Estat i la seva capital-cort, a diferència, per exemple, d'Alemanya, sobretot abans del nazisme, quan la persistència de la seva organització federal reeixí a donar vida a tot el territori.

L'Estat constitucional modern, disfressa —i sovint «mamarratxo»— de la monarquia absoluta, deu el seu prestigi a la relativa tranquil·litat que visqué l'Occident després de la seva instauració, tranquil·litat internacional associada a certa treva a l'interior dels països. No té res d'estrany que n'hàgim exagerat la importància, fins a l'extrem de considerar-lo com upa mena d'institució de dret natural i, per tant, com a consubstancial amb la nacionalitat. Catalunya, la dinastia de la qual s'havia extingit ja feia segles, no va tenir el problema de disfressar la seva monarquia. El nostre poble no ha sentit, doncs, la necessitat de l'Estat propi. Poc patriotisme? Seria absurd d'afirmar això d'un poble que probablement hauria aconseguit molts avantatges materials si hagués estat disposat a sacrificar una mica de seva personalitat nacional. El poble de Catalunya es va adonar que podia fer una pila de coses

sense l'Estat i, a poc a poc, àdhuc contra l'Estat que el destí ens havia imposat; un Estat força tronat, és cert, però Estat al capdavant.

Algú podria treure d'això la conclusió que, si en comptes d'haver de lluitar amb la resistència d'un Estat, haguéssim pogut comptar amb l'ajut d'un Estat propi, la reconstrucció i progrés de la nostra cultura hauria avançat molt més ràpidament. Però una cultura viu sobretot de la seva força interna. El miracle del ressorgiment nacional de Catalunya fou possible gràcies a aquesta força interna, sense la qual de res no serveix de tenir un Estat, però tenint-la no ens ha d'esverar massa la resistència i boicot d'un Estat opressor com el que patim.

Vist l'enemic amb el qual ens les hem d'haver, no és pas massa exagerat de creure que difícilment ens pot oferir més dificultats que les que ens ha ofert fins ara. Sense menysprear-lo ni fer-nos massa il·lusions sobre la vàlua del nostre poble, hem de convèncer-nos, però, que no és massa difícil de sobreposar-nos-hi, per poc que sapiguem treballar terra endins enfortint les arrels de l'arbre sagrat. Aparentment anorreada Catalunya després de la guerra de Successió, el poble o pobles als quals ens junyí el destí i l'Estat més o menys comú no foren capaços d'anul·lar la nostra voluntat nacional. No els en mancaren les ganes, val a dir; però donaven una mica la impressió que, a tot estirar, estaven disposats a clavar una garrotada —de cec, més que res—, però no pas a desprendre energies en una campanya sistemàtica d'assimilació. Els hauria agradat que els ho haguéssim donat fet nosaltres mateixos; i quan veien que, en comptes d'això, enfondíem el fet diferencial, s'enfutismaven.

És molt difícil de jutjar la valor justa, el perill real d'aqueix malhumor: pensem, no gensmenys, que no fou obstacle per a arribar a la Mancomunitat primer i a la Generalitat després, i àdhuc ara —la fase més sistemàtica de sembrar de sal la nostra terra—, la pruitja d'assimilació ha fet figa. Entenem-nos. Ha fet figa gràcies a ells; caldrà veure si les generacions vinents reaccionaran amb el mateix sentit nacional que les passades.

En gran part, serà missió de la nostra de facilitar-los la tasca, com a nosaltres ens la facilitaren les generacions que ens precediren, les qui feren possible el miracle que Nicolau d'Olwer ha descrit a *Caliu* en una petita part, que no pot deixar d'emocionar profundament tots els qui l'hem viscuda. El destí ens ha fet difícil la possibilitat de viure amb el nostre tarannà. Poble petit, terriblement individualista, necessitem tots els nostres elements per a sobreviure. És el gran mèrit de Prat de la Riba, d'haver-los sabut unir, i a ell es deu bona part del mirable del nostre ressorgiment. I ell, malgrat haver viscut a l'època en què la doctrina nacionalista (-estatista) estava de gran moda, malgrat l'insubornable esperit nacional de què estava posseït, mai no va llançar excomunions. Va preferir d'atreure a la tasca de la reconstrucció nacional tots els elements aprofitables, i de neutralitzar, si més no, els que no podien aprofitar-se de cap manera, per diverses raons.

Avui més que mai, la necessitat de lligar voluntats s'imposa. Que ningú, doncs, no gosi barrar la porta de la pàtria a elements que no combreguin en certs programes —em refereixo concretament als progra-

CATALUNYA, PAIS ENDARRERIT

III. Qui ha de fer el capitalisme català?

CATALUNYA té burgesia, però gairebé no té capitalisme. Vull dir que la nostra burgesia, per la seva mentalitat, està encara en l'etapa de transició entre l'artesania i el capitalisme; i per la seva força econòmica es troba en un període en què tot just comença l'acumulació composta de capital i en moltes indústries encara hi ha l'acumulació simple.

En l'actual conjuntura de la Península i del món, existeixen possibilitats immediates (diguem, dintre de la nostra generació, la de 1931, i la següent, la de 1946) d'establir a Catalunya i a la Península un règim econòmic que no sigui capitalista?

La resposta sembla evident: enlloc del món no hi ha un règim que no sigui capitalista: o bé és el capitalisme clàssic en transició cap a no sabem què, com als Estats Units, o bé és un capitalisme socialitzant, com a Anglaterra, o bé un capitalisme d'Estat, totalitari, on la capitalització es fa a base de mà d'obra, com a la URSS i les anomenades «democràcies populars». No sembla lògic ni versemblant imaginar que Catalunya pugui establir el primer règim no capitalista del món.

Però, en canvi, justament perquè el nostre capitalisme tot just trenca la closca, perquè gairebé només tenim burgesia, és possible que donem al capitalisme català del futur immediat unes característiques que el facin menys perjudicial i menys tossut que els capitalismes clàssics, menys brutal que el capitalisme d'Estat a la moda soviètica. No parlem del tipus britànic, que és producte de la conjunció d'un capitalisme de llarga tradició —cosa que manca al nostre— i d'un moviment laborista i d'una estabilitat democràtica que també manquen a Catalunya.

La majoria del poble català, evidentment (com la majoria de qualsevol poble) no desitja un capitalisme a l'americana, subjecte a crisis i a la hipocresia de la lliure empresa, i menys encara un capitalisme a la soviètica, que nega a la vegada la justícia social i la llibertat política i, sobretot, la possibilitat de tota evolució. L'ideal seria, si existissin les condicions objectives per assolir-lo, un capitalisme socialitzant, a l'anglesa —almenys, un ideal immediat—. Potser fora just afirmar que la majoria del poble català no desitja cap mena de capitalisme. La nostra tradició moderna és, justament, tot el contrari: el desig d'establir la justícia social junt amb el màxim de llibertat. Això no es pot aconseguir dintre de cap dels règims capitalistes. Però hi ha grans diferents en la barreja.

El que Catalunya pot establir, en un futur pròxim, és un capitalisme experimental —per donar-li algun nom—, que evolucioni, per la força de les seves mateixes característiques i de les pressions que s'exerceixin damunt d'ell, cap a l'estabilitat democràtica del país, cap a un gran creixent de llibertat i cap a un gran decreixent d'injustícia social.

Es clar que això ha de ser només una etapa de transició i que un capitalisme així (com qualsevol altra mena de capitalisme) no pot ser definitiu, de la mateixa manera que cap règim social no ho és.

Podríem dir que el nostre capitalisme, perquè neix en una època en què existeixen ja forces de pressió considerables —el proletariat, la pagesia, la classe mitja—, i en què al món hi ha una evolució general, en diferents direccions, del capitalisme clàssic, està destinat a transformar-se i adaptar-se. Més encara, és un capitalisme que per néixer necessita llevadora.

Qui pot fer aquesta paper?

La burgesia? No, perquè si pogués fer-ho, ja tindríem un capitalisme sòlid, que ens seria impossible condicionar. En aquest sentit, és una sort per a Catalunya —tal com estan les coses—, que la nostra burgesia sigui tan escarmentada d'esperit i tan atapeïda d'intel·ligència.

La pagesia? Enlloc del món els pagesos no han creat una classe nova. Per definició, el camperol es tanca en un clos i no en surt. Si en surt, canvia de classe social. Però la pagesia, si aconsegueix la terra, determinarà un desplaçament de capitals i d'esforços dels components de la minsa classe de terratinents catalans, que no tindran altre lloc on anar que la burgesia. No crec que hi aportin una gran empenya, però, de totes maneres, en reforçaran els recursos econòmics.

La classe mitja? La classe mitja ha tingut el poder, a Catalunya, durant l'època de la República. No li quedà temps per empenyer les coses fins a la formació d'un capitalisme català. Potser no s'adonà de la necessitat de fer-ho. Potser el moviment obrer —que del 1931 al 1936 estava en període ascendent—, no li hauria permès fer-ho, tampoc. Però la classe mitja, a Catalunya, és una força determinant, tan important com el moviment obrer, més important que la burgesia industrial i que la burgesia agrària.

El proletariat? Fins ara, el proletariat català havia aspirat a una transformació immediata de la societat. No podia lluitar, doncs, per la formació d'un capitalisme, sinó per la destrucció de la burgesia existent. Ara bé, si la classe obrera, sense renegar de les seves aspiracions tradicionals, comprèn que per a realitzar-les, en un futur que no és immediat, cal que abans es creï un capitalisme econòmicament sòlid —perquè no es pot socialitzar una indústria pulveritzada, fragmentada, anacrònica i deficitària, com la catalana—, llavors, el proletariat estarà en condicions d'empenyer per la formació d'aquest capitalisme experimental, i la classe mitja, empenya pel proletariat, podrà prendre les mesures que calgui per fomentar un capitalisme que sigui, en certa mesura, com convingui a una classe obrera i a una classe mitja l'aspiració llonganica (però no tant) de les quals consisteixi a substituir el capitalisme per un règim de justícia social en la llibertat.

Quines són aquestes mesures possibles?

VÍCTOR ALBA

mes nacionalistes —que, per una banda caldria escatir si realment responen a la nostra mentalitat nacional i, per altra, no escau a partits de donar patents de patriotisme. Per això cal saludar amb goig la posició assenyalada a VEU CATALANA de no pretendre que ningú renunciï a una posició honestament sentida. Més que la unió política, que sovint s'imposa per ella

mateixa, allò que cal és mantenir un clima de respecte envers tots els compatriotes fretuosos de prestar un servei a la pàtria, tant si ens plau com si no ens plau la solució que defensin. Cal construir, tant o més que reconstruir, i si volem viure d'acord amb el nostre tarannà ens cal l'esforç de tots.

JOSEP ROVIRA ARMENGOL

ELS CATALANS que ens sentim exiliats a la nostra mateixa terra — en alguns casos més que els que se'n troben allunyats — hem seguit amb satisfacció aqueixa tendència a la unió de la qual, darrerament, ens arriben manifestacions freqüents; la darrera, molt encoratjadora, els primers nòmades de VEU CATALANA. Els que s'exiliaren per considerar insuportable el règim

CARTA DE BARCELONA

DUES GENERACIONS

que ens oprimeix constitueixen una part nombrosa i valuosa de la nostra població, i llurs activitats no poden ser-nos indiferents als qui tenim consciència de llur nombre i de llur valua. Durant anys vam observar, amb recel, com molts exi-

liats. — i no sempre els millors — creien ser l'eix de l'esperit polític de Catalunya i s'atribuïen una direcció que només era il·lusòria. Mentre ells persistien en llur il·lusió, ací es formava una nova generació que els ignorava i que arribava a la majoria d'edat amb idees pròpies sobre els problemes de Catalunya.

Per als qui vivíem amb la nova generació formada a Catalunya, ens era entenedora, i el nostre recel davant de les il·lusions d'alguns exiliats obeïa a la constatació que, així com la nova generació ignorava els exiliats, els exiliats ignoraven les característiques de la nova generació.

Darrerament el nostre recel s'ha anat esvaïnt. La majoria d'exiliats s'adonaven que la població de Catalunya no era exactament la que havien deixat l'any 1939 i canviava la seva actitud. Reconeguda l'existència d'una generació amb idees pròpies, la compenetració entre una i altra és no solament possible sinó fàcil.

Per tal d'accelerar la compenetració de les dues generacions caldria que s'intensifiqués una comunicació que fins ara ha estat insuficient, reduïda a la correspondència epistolar d'uns quants i a la circulació d'alguns exemplars de les revistes catalanes editades en la llibertat de l'exili. El que publiquem ací no reflecteix — el lector exiliat prou que deu adonar-se'n — el pensament i les inquietuds dels catalans que viuen en l'opressió ni, per tant, les característiques de la nova generació; aqueix pensament i aqueixes inquietuds només poden reflectir-se en les publicacions lliures, les de l'exili. Ja fa temps que algunes d'aqueixes publicacions van tenir l'encert d'obrir les seves pàgines a la col·laboració dels escriptors residents a la Terra. VEU CATALANA ha tingut també aqueix encert i a través seu els emigrats catalans podran copsar la situació espiritual de la Catalunya d'avui; i una bona distribució del periòdic a l'interior ajudarà a fer comprendre, als catalans de la postguerra, la generació de la guerra, impossibilitada de manifestar-se públicament a l'interior. Escan, doncs, a VEU CATALANA com a altres interessants publicacions de l'exili, la missió de posar cara a cara dues generacions de catalans i fer que es coneixin i que s'entenguin.

RAMON NEBOT

DOCUMENTS

CATALUNYA, EUZKADI I GALÍCIA

El 18 de juliol passat, el Consell de la Col·lectivitat Catalana, de Buenos Aires, la Irmandade Galega i l'Euzko Abertzale Alkartasuna van signar i fer públic un manifest del qual reproduïm a continuació les afirmacions que s'hi fan després d'una exposició històrica i de la situació actual.

Primero: Ante la evidente incapacidad del régimen centralista que ha gobernado España, declaramos la quiebra del Estado español. En consecuencia, manifestamos nuestro decidido propósito de continuar cooperando con todos nuestros esfuerzos para poner fin, lo antes posible, al régimen imperante y repudiamos desde ahora cualquier forma que quiera sustituirlo o que solapadamente pretenda continuarlo al margen de la voluntad popular libremente expresada.

Segundo: Inmediatamente después de la caída del régimen centralista y unitario, las Instituciones u organismos representativos de las nacionalidades procederán, en sus respectivos territorios, como únicos sujetos de Derecho público constituyente, de conformidad y con la intervención de las fuerzas democráticas de cada pueblo.

Tercero: Previo el reconocimiento del derecho de autodeterminación, se estudiará, en un plano de igualdad con los demás pueblos peninsulares, la creación de un organismo político plurinacional y democrático que nos vincule a todos voluntariamente como pueblos libres.

Cuarto: Por geografía, por historia, por espiritualidad y por cultura, somos europeos y occidentales; y como tales, deseamos aportar a esa comunidad los bienes y los dones de nuestras culturas nacionales, florecidas con plena libertad de expresarse. También

queremos ser europeos y occidentales en lo político. Queremos vivir y convivir pacíficamente en Europa y con Europa, participando y trabajando para enriquecer, como patrimonio común, su vida democrática, su progreso económico, técnico y científico y sus modos espirituales de respeto al hombre como ente anterior, superior y posterior a toda forma estatal, coercitiva de los derechos naturales.

Quinto: Lograda así la plenitud y la libertad nacional de nuestros pueblos, y en pleno goce de los derechos, deberes y atributos que tal condición otorga, afirmamos, en virtud del derecho de autodeterminación de nuestras nacionalidades, nuestro deseo de trabajar de consuno con los demás pueblos peninsulares para que la justicia social, la prosperidad, la paz civil y civilizada, la cultura, la democracia y la libertad, sean para todos bienes abundantes de disfrute común.

Tal es nuestra afirmación de propósitos lanzada desde esta libre ciudad de Buenos Aires en nombre de los gallegos, vascos y catalanes, reunidos en manifestación pública para proclamarlos y promover defenderlos con entusiasmo, con abinco y con fervor, de paso que evocamos con íntima angustia una de las más viles y siniestras ejemplaridades de una historia a la que se debe poner punto final: el 18 de julio de 1936.

GALEUZA

por GALICIA, Irmandade Galega: Benito Cupeiro, Manuel Ucha, C. Conles Tizano, por EUZKADI, Euzko Abertzale Alkartasuna (Frente Patriota Vasco): Pablo Archanco, José María Azarola, Jesús de Zabala.

por CATALUÑA, Consell de la Col·lectivitat Catalana: Santiago Rubió, Pere Cerezo, Jaume Vachier.

Restaurante y Patio Mexicano SANTA ROSA

MONTERREY

Salvador Costa, gerent

ES LA DIGNIFICACIÓ
DE LA CUINA MEXICANA
EN UN MARC I UN AMBIENT
D'AUSTERA ELEGANCIA

AIRE ACONDICIONAT
CAPACITAT: 400 PERSONES

AQUEST títol, *L'aventure intellectuelle du XXe siècle*, correspon a un llibre important, possiblement un dels més importants, en el seu gènere, entre els que han estat publicats a França durant els sis o set anys darrers. El seu autor, R. M. Albères (un nom revelador, em sembla, si n'excloem els accents), té ja un prestigi ben guanyat com a assagista i crític literari. D'altra banda, és un home jove (de la promoció dels Camus i dels Sartre) i aquest detall és també significatiu.

L'obra esmentada passa en revista no solament les idees literàries i filosòfiques, sinó totes les tendències artístiques i les actituds humanes que han tingut vigència en el món occidental a partir de les acaballes del segle passat fins als nostres dies. Segons R. M. Albères, la principal característica del gran moviment intel·lectual i moral del segle XXe és el menyspreu de les valors més rellevants de les quatre centúries anteriors, valors que s'arrelaven en les tradicions i en les ensenyances greco-romanes. La primera víctima d'aquesta aventura fou l'anomenada «raó universal», és a dir, la confiança en el coneixement i en la ciència. Els primers trets van sorgir de la filosofia alemanya (Kant, Schopenhauer, Nietzsche). A França, els primers crims de guerra contra la raó van donar-los el crític Brunetière —el qual proclamà «la fallida de la sciència»— i el filòsof Boutroux amb la seva obra *De la contingence des lois de la nature*. Uns anys després, dos pensadors de talent, l'americà William James i el francès-jueu Bergson, consagren llur vida i llur obra a matar el que l'americà anomenava el «monstre intel·lectualisme». Rera d'ells, entonen la mateixa cançó Claudel, Péguy, Maritain, etc. a França; Unamuno, Ortega y Gasset i «le catalan» Eugenio d'Ors; a Espanya; Chester-

L'AVENTURA INTELLECTUAL DEL SEGLE XX

ton (convertit al catolicisme) i D. H. Lawrence, a Anglaterra; Papini, d'Annunzio i Zangwill, a Itàlia; Spengler i Ernst Jünger, a Alemanya. Si hi afegim Ibsen, Maeterlinck i Tolstoi, només haurem esmentat els caps de brot del moviment en qüestió. Tots ells contribueixen a enderrocar les bastides aixecades en nom de la raó i de la ciència per tal de substituir-les amb nous altars consagrats a la Intuïció, a l'«Élan vital», al Misticisme. Paral·lelament, destralegen així mateix la moral tradicional i cadascú, en dir seu, pot triar la vida o la forma de viure que més li plagui. Així, l'amoralisme esdevé gairebé un dogma. D'altres (Maurras, Daudet) ataquen el liberalisme i la democràcia, sinònims de «corrupció, de mentida, de lladronisme». Artísticament, no es pot salvar res del passat i neixen el cubisme, el vers lliure, el sobre-realisme.

Tot això, naturalment —deien els moderns iconoclastes— no és pas fet pel goig de destruir sinó per creure que els fruits del passat (raó, ciència, moral, política, art) s'oposen a la felicitat humana i que, un cop destruïdes les velles endergues, arribarà la parusia, el regne de Déu, Xauxa, etc.

«Els primers anti-intel·lectualistes —diu Albères— creien deslliurar l'home de la cotilla de prejudicis racionals que l'ofegaven. Però van destruir la raó sense saber amb què la substituirien. L'irracional i el misticisme, que l'home havia utilitzat per alliberar-se, van girar-se contra d'ells. Aquesta arma de doble tall que és la revolució de l'espontaneïtat contra la raó, després d'haver tallat els tentacles de l'intel·lectualisme, colpejava els mateixos braços

que la sostenien. Així van néixer els feixismes...»

Però abans va venir la guerra, la guerra per la qual sospiraven els «poetes» de la vida heroica, de la vida tràgica, de l'acció per l'acció, els poetes que, pel que es veu, s'avorrien. Un d'ells, Péguy, moriria «heroicament», d'un bala al front, durant els primers combats de la primera guerra. Però ell, raï! En els altres cal pensar, en els milions i milions que no l'havien llegit mai i que també van morir, inútilment, sense haver cantat mai la guerra. Amb tot, Péguy havia de fer escola. I els seus deixebles foren els Mateotti, els Saint-Exupéry, els Stefan George, els Krüger, els Giménez Caballero... Vingué també el feixisme i el comunisme i la guerra civil espanyola i la segona guerra mundial i, amb aquesta, la «joia dionisiaca» dels camps de concentració, de Dachau, de Buchenwald...

No es tracta, és clar, de cercar culpables ni d'exigir responsabilitats, però sí és hora de constatar que de les cendres de la raó no va sorgir el regne de Déu, sinó la follia, que de l'odi a la llibertat i als defectes del parlamentarisme van néixer el feixisme, el comunisme i la resta, que sobre la tomba de la filosofia i de l'art tradicionals només hi creixen petites herbes salvatges (l'existencialisme, l'art abstracte, etc.). Menys mal que ja ningú no canta la vida heroica, la vida tràgica, la guerra divina. Tothom —qui més, qui menys— ha conegut la por i això marca. I són molts els qui s'accontentarien amb una mica de seny tradicional, amb una mica de llibertat política, amb què la vida fos una mica més fàcil i certa entre una mica menys bèstia. Darrerament he llegit poetes que canten la vida arcàdica («la caseta i l'hortet», en definitiva). Qui hi tindrà res a dir? Flaubert afirmava que el final de *Candide* («Cultivons notre jardin») és la millor lliçó de moral que es pot donar.

Per a concloure, només diré que l'autor de *L'aventure intellectuelle du XXe siècle* no conclou o, si conclou, ho fa d'una manera molt humil —senyal de saviesa—. «Tot és incert —ve a dir—, tot és precari i tot és a recomençar». Perfectament, d'acord.

A. BLADÉ DESUMVILA

ENS VOL AL SEU RAMAT

Santiago Carrillo, fill del conegut vell socialista Wenceslao Carrillo, ha escrit unes notes per aconsellar els comunistes de Gal·leuzca. Resulta que veu en la lluita de classes l'instrument per a anorrear el sentit nacionalista de Catalunya, Euzkadi i Galícia. Diu que «la burgesia se cisca alegremente en la raíz nacional y en la nacionalidad entera cuando a sus intereses de clase conviene». Això justificaria que ho fes el proletariat.

Naturalment, no retreu l'exemple d'Hongria, on els interessos imperialistes del comunisme soviètic han fet quelcom més greu que allò que amb tanta precisió atribueix a la burgesia.

En la pàgina dinou, diu Santiago Carrillo que «defendemos el derecho de autodeterminación como el único camino para resolver el problema». Però en predicar —com a tàctica eil— l'aliança amb totes les forces que s'oposen a la dictadura, diu que el dret a l'autodeterminació no s'ha de posar com a condició prèvia de l'acord i afirma que cap força política catalana, basca o gallega no exigeix avui aquesta condició prèvia. Això prova el mal informat que està el senyor Carrillo, o que li convé aparentar ignorància.

Diu que el proletariat ha d'arrencar la bandera nacional de mans de la burgesia, si bé «de esto a ser más nacionalista que los nacionalistas burgueses hay un abismo... Por este camino quisieron llevar al Partido en ciertas ocasiones pastores que más que tales, resultaron ser ovejas descarriadas». (Llegeixi's Comorera.)

La metàfora potser és justa, però a nosaltres, demòcrates autèntics, no ens plau això dels pastores i del rebaño. És un punt.

Teòricament, el comunisme es contradiu amb el nacionalisme perquè la nació no és lluita de classes sinó col·laboració de classes i perquè el comunisme en el poder, a costa de devorar alguna classe, crea una nova classe pitjor que les anteriors, com ha demostrat a bastament Milovan Djilas.

Pràcticament, el comunisme que es coneix és el soviètic, que pot ésser un capitalisme d'estat al servei d'un imperialisme racial, com fou el tsarisme al seu temps, i que topa fatalment amb les nacions veïnes, com ho demostra l'experiència tràgica d'Hongria, Polònia, Alemanya Oriental i tots els anomenats satèl·lits. Per damunt de tot tenim el cas de Iugoslàvia on l'imperialisme soviètic xoca amb l'autèntic nacionalisme comunista en forma que no pot deixar lloc a dubtes.

L'esforç del senyor Santiago Carrillo és significatiu de què entre els comunistes catalans la consciència política no està massa tranquil·la. Això d'ésser manats des de Moscou a través de Madrid representa una doble submissió de fet que no s'aveu gaire amb el tarannà dels veritables catalans.

Per la resta, al madrilenyissim Carrillo el traïx el subconscient quan diu que a les «amplias masas del campesinado interior... les resulta un consuelo muy reducido poder hablar y escribir —cuando saben— en su lengua o cantar sus canciones, para lo que las más de las veces no les queda tiempo ni humor».

S'equivoca el senyor Carrillo. Tant a Catalunya com fora d'ella quan les matas canten cançons catalanes o ballen sardanes, i fins quan van al futbol, afirmen la seva nacionalitat. Sempre tenen temps i humor per a fer-ho.

Cortesia del RESTAURANT

LA CAVÀ

Av. Insurgentes 35, Mèxic, D. F.

(Cantonada Hamburgo)

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC

Vendaval, drama de guerra

El 4 d'aquest mes s'ha estrenat a Mèxic el drama *Vendaval*, d'Odó Hurtado, una obra inspirada en la nostra guerra, que a les seves innegables qualitats literàries uneix el valor d'un document polític. Van destacar en la interpretació dels seus personatges la gran actriu del teatre català Emma Alonso de Costa i Xavier Masís, actor molt ben situat professionalment a Mèxic. És la primera obra de teatre — de la qual tinguem notícia — basada en la nostra guerra, i celebrem que Odó Hurtado hagi sabut donar-li el to i la solidesa que escauen al tema escollit.

Informació diversa

* El mestre Pau Casals romandrà cinc mesos a Europa. Al seu pas per París, acompanyat de la seva esposa, manifestà que després del Festival de Prada actuarà a Zermatt, Suïssa, i anirà després a Bonn, on donarà cinc recitals privats a la casa on va néixer Beethoven, amb assistència del canceller Adenauer.

* El productor cinematogràfic Louis Malle ha anunciat que en les seves realitzacions està *Pont de l'endemain*, una de les figures més destacades de la qual és J. de Villalonga, un monàrquic antifrancès, català d'origen, que ha publicat en francès tres obres sobre la guerra i la postguerra 1936-39, la darrera de les quals porta per títol *L'heure dangereuse du petit matin*.

* *Le Parisien Libéré* ha publicat el facsimil d'un segell de format doble, en el qual apareix el mapa de la Península Ibèrica amb una corona reial al centre i a l'esquerra del mapa el bust en perfil del comte de Barcelona. El segell porta aquestes inscripcions: «Espanya-10 pesetas-Juan III.» El periòdic adverteix que el segell no es venut als estancs — no calia — però que circula com propaganda monàrquica.

* El periòdic *Azul y Blanco*, de Buenos Aires, publicà la següent notícia: «El rector de la Universidad de Buenos Aires, señor Rissiere Frondizi (hermano del presidente argentino), rehusó recibir al rector de la Universidad de Madrid y jefe de la misión española enviada para asistir a la transmisión de mando presidencial, doctor S. Royo Villanova.»

* El Govern de la República Espanyola a l'exili ha protestat enèrgicament contra l'execució d'Imre Nagy, Pal Maletier i altres, realitzada a Budapest, «després de un il·legal judici — diu la declaració — i con evidència infracció de las promesas hechas al gobierno de Yugoslavia y a toda la opinión mundial».

* En unes recents declaracions del mestre Pau Casals, recollides per Josep M. Corredor i publicades a *Le Figaro Littéraire* del 12 de juliol, ens assabenta que ha rebut una invitació oficial per a prendre la paraula i tocar a la pròxima sessió de les NN. UU., que ha acceptat. «Estic profundament preocupat — afegeix — per la gravetat de la situació actual i per la immensitat dels sofriments que podrien produir-se d'un moment a l'altre en el món. He decidit pronunciar una allocució i donar un concert davant els delegats de vuitanta-set estats, si bé en res no he canviat en la línia moral que m'he imposat, perquè avui tot és secundari davant el perill atòmic. No em faig gaires il·lusions; jo no ignoro que estic sol i que no represento sinó a mi mateix, però desitjo fer entendre a les Nacions Unides la veu d'un home que es sent germà de tots els homes. Aprofitant aquesta circumstància, proposaré a les Nacions Unides que sigui instituída una festa al curs de la qual, a totes les ciutats del món on existeixi una orquestra i una massa coral, sigui executat i cantat a la mateixa hora el final de la IX Simfonia de Beethoven. Aquest himne a la fraternitat, zús l'imagineu interpretat, tots a l'una i a la mateixa hora, als cinc continents per centenars de milers de persones? Si, tanmateix, subsisteix una esperança, és l'alè vivificador de l'esperit que ens la pot portar.»

GLOSSARI D'AFERS INTERNACIONALS

Per FAVENCIUS

LA CONFERÈNCIA EN EL CIM, AVALL. Segons l'actual successor de Stalin semblava que si no es parlaven els grans caps d'Estat del món, en termini breu i peremptori, la catàstrofe era imminent.

No s'han reunit i no ha passat res. Era fatxenderia. En lloc de reunió al cim hi ha hagut sessió extraordinària a les N.U., la qual cosa vol dir que l'afer ha passat a la Comissió.

Cal senyalar els viatges de Khruixtchev, de Nasser i de Dulles. El rus anà a consultar Mao i, segons sembla, rebé una estrada d'orelles. El xinès disputa ja als russos la capdavantera del comunisme internacional. Semblant viatge hauria estat inconcebible en temps de Stalin. L'efecte ha estat un enduriment en les relacions amb el món occidental. Als xinesos els sobra gent per a mantenir i potser no veuen amb gust que Rússia s'aturi sempre que li marquen l'alto. Tots els governants una mica conscients tenen com primera responsabilitat que el poble llur tingui quelcom per a menjar o sostenir l'acostumat nivell de vida, si no poden millorar-lo. Aquest problema és paorós a Xina. Resoldre la incògnita per eliminació d'unitats biològiques és un procediment que en dialèctica comunista no ofereix objecció de principi.

Les visites precipitades de Nasser a Moscou i després a Belgrad són significatives. La primera mostra l'enllaç de la moderna Cleopatra amb la URSS, titellare de nombrosos personatges còmico-tràgics. La segona pot interpretar-se com desencís de Nasser i ganes de formar la tercera força dels neutrals que aprofitin les diferències entre els poderosos per a seguir presentant comptes, com fa també el geni d'El Pardo. El *coyotaje* no és res que s'hagi inventat a Mèxic.

Dulles tracta de concertar voluntats a Europa per tal d'apedaçar els estrips causats arreu en l'amistat nordamericana pels excessos i defectes de la seva incomprensible política. Llevat que amb la seva enorme puixança, efectiva i potencial, els Estats Units serveixen per a persuadir l'Imperialisme Soviètic que no és hora de llançar-se a aventures de gran envergadura, per la resta no demostren cap traça a utilitzar els enormes recursos de què disposen en forma que reuneixi el món lliure al seu voltant. Certament no és per manca de generositat ni de bones intencions. És per manca de comprensió i d'intel·ligència. La clíca que rodeja Eisenhower dona la impressió d'estar molt lluny de la preparació i comprensió dels afers i de la psicologia dels pobles que tenen les cancelleries europees més experimentades. Hi ha quelcom que falla a Washington, i no ho diem pas amb satisfacció. El projecte per a ajut als endarrerits pobles del Mig Orient seria magnífic si tingués cames per a caminar.

De moment, com en el famós combat entre don Quixot i el valent biscaí, les espases segueixen en alt i tot el que podem esperar és que duri l'imparie. Almenys fins que els progressos de la tècnica científica donin la solució de problemes ingents com són el valor del petroli i la misèria del proletariat en les regions subdesenvolupades. Els avanços en combustibles de fissió atòmica permeten preveure que són pocs els anys que falten per a substituir els recursos naturals, carbó i petroli, pels forms atòmics de producció d'energia. En cinc anys més, Anglaterra haurà fet la seva segona revolució industrial, la de l'era atòmica, i és de suposar que la seguiran les nacions més ben equipades en tècnica científica. Aleshores, el petroli avui indispensable a Europa, el del Mig Orient especialment, se'l podran confitar. No serà un cau de raons. Mentrestant, el nacionalisme àrab, que és en si un factor sanitari i constructiu, haurà pogut curar-se de la xenofòbia repugnant, que és una de les infermetats infantils del nacionalisme, i capacitarà els pobles àrabs que s'hagin pogut alliberar dels imperialismes, autòctons o veïns, per a constituir-se en elements útils a la civilització.

A L'ESTIL DE CUBA. Aldo Baroni, l'àgil veterà periodista de les planes d'*Excelsior*, que maneja la ploma com una daga florentina, acaba amb la següent reflexió un dels seus comentaris sobre la situació internacional i els escafafalls de Nasser al pla Eisenhower d'ajut als pobles àrabs:

«Es absurdo, pero el mundo actual está bajo el planeta del absurdo, de la mentira y de la estulticia más coprofágica que la Historia recuerde.»

D'acord, però amb una esmena. L'absurd ha regnat sempre en la història de la Humanitat. I malgrat tot, la Humanitat avança.

PROPAGANDA DE FRACASSOS. És difícil de comprendre la mentalitat nordamericana d'anunciar a bombo i platerets el que té totes les probabilitats de fracassar, com l'intent de projectil vers l'òrbita de Selené. Els russos no anuncien sinó els èxits, aconseguits, com és natural, després de nombrosos assaigs realitzats secretament. El comentari popular és el d'un agent soviètic de menor quantia que va i ve dels Estats Units com si fos casa seva. El meu amic és andalús i em deia: «Estos no van a ganar ni un tute.»

FRANCO PARLA. A *Ultimas Noticias* s'han publicat sota aquest títol extenses declaracions. L'únic que recordem es que diu trobar-se bé perquè «le trae suertes» que facin córrer que està malalt, i que els seus èxits els deu a què és molt «humà», com el seu gran i malaguanyat amic Mussolini. També dedica — ara és l'hora! — quatre fàstics a Hitler i fa constar la seva enorme admiració per Salazar, el *cuato* que manté Portugal en la ignomínia i la misèria.

ANÍS

Montserrat

ALTA
QUALITAT

DESTIL·LAT PER ASTURIANA, S. A.

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General
CEDOC